

висновки стосовно різкого збільшення, майже в чотири рази осіб, які перший в житті почали вживати такі речовини. Значним внеском у цей напрямок стали дослідження проведені Інститутом Соціології АН РСРС під керівництвом Б. М. Левіна, який провів статистичне дослідження кількості наркоманів на підприємствах організаціях та інших установах. За результатами проведеного дослідження необхідно зробити наступні висновки. Період 1980-1991 років характеризується як етап становлення кримінальної відповідальності за злочини пов'язані з незаконним обігом наркотичних речовин. Розгляд масиву праць присвячених даному питанню дозволяє їх систематизувати та розділити на наступні напрямки юридичні, науки, медицини, статистичні дослідження. Показано, що незважаючи на різновекторність цих розробок їх поява дала змогу удосконалити кримінальну відповідальність у цій сфері та розробити комплекс медичних заходів направлених на протидію наркоманії. Дослідження у сфері статистики дали змогу встановити шари населення, вікові групи які найбільш часто вживають наркотичні засоби, та оцінити процес інтенсивності поширення цих небезпечних речовин у суспільстві.

Отримано 29.02.2020

УДК 159.9:351.741

Петро Іванович ТАРАНОВСЬКИЙ,

викладач курсу «Удосконалення навичок керування автомобілем»

Державної установи «Криворізька академія патрульної поліції»

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОГО ІМІДЖУ ТА ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ ПРАЦІВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Визначено основні відмінності понять «поліція» та «міліція», можливі причини, що вплинули на їх розбіжності. Проаналізовано статистичні дані рівня довіри населення до поліції за останні три роки. Також зазначено проблемне коло питань пов'язаних, з формуванням позитивного іміджу працівників органів внутрішніх справ в суспільстві, професійним становленням майбутнього поліцейського та професійною деформацією.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про Національну поліцію» Національна поліція України – це центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку. Тобто поліція розглядається законодавцем досить гуманно та демократично як орган, що надає правоохоронні послуги населенню.

Згідно з Законом України «Про міліцію», який втратив чинність, міліцією в Україні вважався державний озброєний орган виконавчої влади, який захищає життя, здоров'я, права і свободи громадян, власність, природне середовище, інтереси суспільства і держави від противоправних посягань. Отже, міліція вбачалась більш суворим державним органом та асоціювалась з позицією сили в суспільстві.

Проаналізувавши вищенаведені визначення понять – минулого «міліції» та актуального на сьогодні «поліції», вбачаємо суттєву різницю підходів та ставлення держави до правоохоронного органу. Це пояснюється тим, що з 2015 року система органів внутрішніх справ зазнає змін, яким передували трагічні та визначні події в історії України.

Питання професійного становлення особистості працівника Національної поліції України на сучасному етапі реформування правоохоронних органів є актуальним та займає окреме місце серед психологічних досліджень в юридичній психології щодо подальшого практичного їх застосування під час навчальної підготовки майбутнього правоохоронця.

Варто зазначити, що особливо важливу роль у процесі становлення працівника Національної поліції України відіграє суспільство, тобто його формує середовище в якому він живе. Взагалі, людина істота соціальна і суспільний вплив та його панівні настрої є визначальними для неї. Економічний рівень життя населення, його фінансове благополуччя, можливе суспільне невдоволення з певних питань, суперечності, конфліктні зони, загальний рівень моралі в соціумі та повага до закону – великий перелік факторів, що справляють неабиякий вплив на професійний вибір та підготовку поліцейських.

Якщо у 2014 році середній відсоток довіри до міліції серед опитаних складав приблизно 5 %, то у 2015 році суспільство перебувало в ейфорійному піднесеному настрою від запровадження нової поліції та переформатування органів внутрішніх справ. На теперішній час соціологи, політологи та громадськість ретельно слідкують та перевіряють це, адже відповідно до ч. 3 ст. 11 Закону України «Про Національну поліцію» рівень довіри населення до поліції є основним критерієм оцінки ефективності діяльності органів і підрозділів поліції. Згідно зі статистичними даними Департаменту комунікації МВС України рівень довіри серед населення до Національної поліції у 2017–2019 роках коливався між позначками 35,2 % (у 2018 році) та 40,9 % (у 2017 році). Щодо 2019 року, то середня цифра впевнено тримається приблизно біля 40%, а саме – 40,4 %. Як бачимо, є певні «хвилі» і відбувається поступове зниження рівня довіри, але не принципове і не суттєве. Проте змушує контролювати дане питання та звертати увагу на те, що ж саме впливає на подібну ситуацію.

Професійна діяльність працівників поліції має підвищену складність і контрастно виражену попереджувальну спрямованість, вимагає забезпечення громадського порядку, попередження та припинення правопорушень й

інших антигромадських виявів. Тобто під час виконання робочих функцій працівник перебуває у стресових ситуаціях, несе певний психологічний тягар, що впливає на особистісні характеристики людини.

З огляду на специфіку службової діяльності, працівники патрульної поліції є, так званою, «першою лінією оборони» суспільства в протистоянні протиправним явищам, саме вони перебувають в епіцентрі соціальних конфліктів і мають бути зорієнтовані на конструктивне їх вирішення. Патрульні поліцейські першими опиняються на місці злочинів, а отже, мають забезпечувати реалізацію принаймні початкових заходів на місці події, охороняючи сліди злочинів до приїзду фахівців (слідчих, експертів). Службова діяльність патрульних поліцейських передбачає спілкування з різними верствами населення, що має вимушений характер. Досить часто такими особами є «проблемні» громадяни, які налаштовані на асоціальну поведінку, некеровані, агресивні, вороже ставляться до представників влади. Службове спілкування є нав'язаним, воно відбувається в умовах розбіжності інтересів і незгоди сторін, дефіциту інформації та часу; за високого ступеня конфліктності.

Отже, комунікативні вміння відіграють важливу роль в процесі професійного становлення, роботі поліцейського та формуванні позитивного іміджу Національної поліції в українському суспільстві. Але варто звернути увагу, що існує такий психологічний феномен як професійна деформація працівників Національної поліції, що спричиняється різними за своєю природою факторами, домінуючими з яких є саме специфіка професійної діяльності. Поняття «професійна деформація поліцейського» охарактеризовано як об'єктивний феномен, негативні вияви якого можуть бути виокремлено лише з урахуванням, власне, професійних (безпосередньо пов'язаних із виконанням професійних завдань) і непрофесійних (соціалізація, виховання тощо) чинників. В умовах, коли професійна деформація працівників Національної поліції є можливо поширеним феноменом, робота щодо її превенції повинна мати стратегічний характер та передбачати низку заходів щодо вдосконалення професійної підготовки майбутнього поліцейського, також навчання працівників прийомам і методам психологічного забезпечення особистої безпеки в екстремальних ситуаціях.

Також важливу роль щодо запобігання професійної деформації є формування позитивного іміджу поліцейського в суспільстві. Імідж – це цілеспрямовано сформований образ, уявлення, що символізує сутність явища або об'єкта в соціально-політичному просторі. Формування іміджу – це тривалий і складний процес. Це має стати одним із функціональних напрямів реформування всієї системи правоохоронних органів узагалі. Це означає, що кожний правоохоронець, який персоналізує вказану стратегію, кожного дня маніфестує загальну ідею під час виконання службових обов'язків. Висока та якісна результативність щодо надання

правоохоронних послуг, компетентність, професійність та всебічна підтримка з боку держави мають сприяти поширенню позитивного ставлення до професії поліцейського та дозволить ефективно працювати на користь суспільства.

Список бібліографічних посилань

1. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення: 15.02.2020).
2. Про міліцію : Закон України від 20.12.1990 № 565-XII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/565-12> (дата звернення: 15.02.2020). Втратив чинність.
3. Бесчастний В., Тимченко О. Імідж як складова успіху правоохоронця: до постановки проблеми. *Віче*. 2012. № 2. С. 6–8. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/viche_2012_2_4.pdf (дата звернення: 20.02.2020).
4. Оцінка громадянами ситуації в країні та діяльності влади, рівень довіри до соціальних інститутів та політиків // Разумков центр : сайт. 11.10.2019. URL: <http://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni-doslidzhennia/otsinka-gromadianamy-sytuatsii-v-kraini-ta-diialnosti-vlady-riven-doviry-do-sotsialnykh-institutiv-ta-politykiv> (дата звернення: 20.02.2020).
5. Ярема Н. Ю., Пампура І. І. Соціально-психологічні умови професійного становлення працівників Національної поліції України // Психологічні та педагогічні проблеми професійної освіти та патріотичного виховання персоналу системи МВС України : тези доп. наук.-практ. конф. (м. Харків, 7 квіт. 2017 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2017. С. 85–87. URL: http://univd.edu.ua/general/publishing/konf/07_04_2017/pdf/26.pdf (дата звернення: 20.02.2020).

Отримано 27.02.2020

УДК 34.025

Наталія Володимирівна ФЕДОРОВСЬКА,

старший науковий співробітник наукової лабораторії з проблем забезпечення публічної безпеки і порядку навчально-наукового інституту № 3 Національної академії внутрішніх справ (м. Київ);

Олександра Олександрівна ПРИХОДЬКО,

курсантка навчально-наукового інституту № 3 Національної академії внутрішніх справ (м. Київ)

ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ В ОРГАНАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Гендерна рівність розкривається як наявність рівних умов для жінок і чоловіків у реалізації всіх прав. Зазначено місце жінки-поліцейського в правоохоронній діяльності.

Сьогодні в українському суспільстві руйнуються стереотипні уявлення про роль чоловіка і жінки. Практично у всіх сферах